

unicef.es/educa

PASSAPORT D'HUMANITAT

ELS DRETS DELS INFANTS MIGRANTS I REFUGIATS

unicef

ACTIVITATS I RECURSOS

Educació en drets i ciutadania global. Guia del curs 2016-2017

DATES PER A PASSAR A L'ACCIÓ

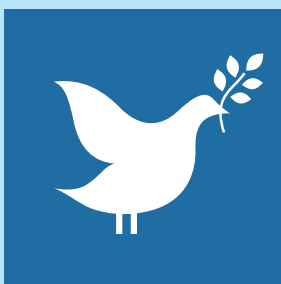
Al llarg del curs proposem un conjunt de dates clau per a poder canalitzar la solidaritat de la comunitat educativa:

20 DE NOVEMBRE: DIA DE LA INFÀNCIA

Moment per a expressar el desig d'acollida a tots els infants que busquen una vida millor. El passaport és un document que ens permet accedir a uns certs llocs. Així, amb la idea de convertir la nostra classe en un espai d'acollida, farem entre tots un passaport que reforce el nostre dret a la identitat, a la ciutadania i a la protecció: un passaport per a tota la classe que ens definisca com a ciutadans del món i que ens permeta destacar les coses que ens unixen a altres persones. En el nostre passaport acollirem altres infants! Descarregate'n la plantilla www.unicef.es/educa

30 DE GENER: DIA DE LA PAU

Oportunitat per a manifestar-nos en contra de tota forma de violència. Els conflictes i les guerres provoquen que milions d'infants hagen de fugir, a vegades sense la protecció de la família. Dedicarem el Dia de la Pau a transmetre'ls el nostre suport. Este dia és clau per a manifestar empatia amb les famílies que fugen de conflictes arreu del món. El Dia de la Pau podem reivindicar els seus drets: www.unicef.es/educa

22 DE MARÇ: DIA DE L'AIGUA

Un bon dia per a mobilitzar-nos pel desenvolupament sostenible i comprometre'ns solidàriament a través de les carreres de Gotes per al Níger. Les carreres de l'aigua ens permeten saber més coses sobre la important relació que s'establix entre l'aigua i l'educació i, alhora, solidaritzar-nos amb els infants nigerians. Les carreres de #GotesPerAlNíger es poden fer corrent, passejant o arrapapeus, i ens ensenyen que ajudar els altres pot ser divertit i educatiu. Organitza una carrera #GotesPerAlNíger i col·labora amb UNICEF en favor del dret a l'educació, a la salut i a l'aigua al Níger. Posa-hi la teua gota! www.unicef.es/educa

L'ACOLLIDA AMB UN ENFOCAMENT EDUCATIU

La necessitat de tindre un lloc al món, de sentir l'acollida, la protecció i el respecte d'altres persones que ens reben amb una benvinguda allà on anem, de tindre casa... és un sentiment que connecta amb la part més profunda del nostre ésser, especialment durant la infància. Esta necessitat de pertinença es transforma en dret quan parlem dels infants. Tots els infants i els adolescents tenen dret a casa, a poder viure amb la família, a rebre protecció d'institucions i governs, a l'educació, a la salut, a gaudir d'un entorn positiu on puguen desenvolupar les seues capacitats... visquen on visquen, provenen d'on provenen i siguen quines siguen les circumstàncies de cada infant. Els drets de la infància acompanyen cada infant allà on vaja, per més dur que siga el camí.

Les notícies sobre els infants que mamprenen una nova vida a milers de quilòmetres de la llar familiar solen centrar-se en les xifres, en l'alerta o en les dades que més criden l'atenció, sense avançar cap a qüestions que permeten un raonament més profund. Més enllà de les dades d'actualitat i de la informació que rebem a través dels mitjans de comunicació sobre les situacions de migració i refugi, cal fer una reflexió educativa que permeta als alumnes connectar amb el món en què viuen i entendre el que passa des d'una perspectiva de desenvolupament, ciutadania global i drets.

En esta guia per a docents t'ofereix idees i eines per a tractar esta qüestió, adaptada a diverses edats i amb la possibilitat d'integrar-la en diverses àrees curriculars. Intentem respondre a algunes preguntes, ja siguen de naturalesa conceptual, de precisió terminològica, d'aprenentatge emocional o de motivació a l'acció i el servei. A més, tractem qüestions clau, com ara la necessitat d'aconseguir un equilibri entre el dret a la informació sobre qüestions rellevants i el dret a la protecció en cas d'imatges o realitats que poden ser doloroses per als alumnes, com també la importància d'involucrar tota la comunitat educativa en un compromís per la innovació i la qualitat educativa des d'un enfocament global d'educació en drets i ciutadania.

© UNICEF/UN012729/Georgiev

EDUCACIÓ INFANTIL

El refugi, la protecció i la sensació de seguretat i d'afecte són **pilars bàsics per al desenvolupament emocional i cognitiu de la infància en esta etapa educativa**. Si no els assegurem estos drets bàsics, és possible que les oportunitats de desenvolupament siguen molt limitades. No obstant això, a esta edat, milions d'infants arreu del món estan mancats de la protecció que oferixen una casa estable i una comunitat de pertinença perquè han hagut de fugir a causa de desastres i conflictes o espentats per la necessitat i la falta d'oportunitats. Com podem aconseguir que els nostres alumnes puguen empatitzar amb esta situació sense exposar-los a informació que encara són menuts per a assimilar? T'oferim **claus per a afrontar este repte**.

IDEES PER A LA REFLEXIÓ

- Totes les persones necessitem una llar.
- És possible que hàgem de deixar casa nostra a fi de mudar-nos a un altre barri o a un altre país.
- La nova casa serà la nostra llar si ens hi sentim protegits i acollits.
- Hem de protegir i acollir els nouvinguts per tal que se senten com a casa entre nosaltres.
- Tots podem necessitar refugiar-nos: de la pluja, del fred o del soroll, per exemple.
- Quan algú necessita refugi, li hem de donar empara.

CONCEPTES CLAU

- Refugi
- Ajuda
- Acollida
- Protecció
- Diferència
- Convivència
- Igualtat

I si la realitat és molt dura?

Els infants tenen dret a ser protegits contra la informació i els elements que puguen ser perjudicials per al seu benestar (article 17 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant), ja siguen escenes de violència, imatges desagradables o situacions molt dramàtiques. Així mateix, la Convenció afirma el dret dels infants de poder formar-se un juí propi sobre els assumptes que els afecten, per a la qual cosa necessiten rebre informació (article 12). Combinar estos drets en la pràctica és fàcil: podem preparar educativament els alumnes per a poder assumir el pes de les coses bones i roïnes que aprendran sobre el món, sense exposar-los als perills de continguts inadequats per a la seua edat.

LA INFORMACIÓ ENS AJUDA A PROTEGIR-NOS

PERCEPCIÓ DEL PERILL

Si volem protegir-nos d'un perill, abans l'hem de conèixer i percebre. Per als infants és un risc no tindre noció del perill. Però si el risc no és real o probable, es desencadena una reacció emocional innecessària.

RESPOSTA EMOCIONAL

L'estrés ens permet actuar en cas de perill. Les reaccions poden variar molt d'un infant a l'altre (nerviosisme, tristesa, ira, por, mutisme...) i depenen de les competències emocionals, socials i també del context.

RESPOSTA CONDUCTUAL

La percepció de perill i l'estrés provoquen diverses conductes (fugida, atac, petició d'ajuda, negació, bloqueig...). La resposta que és adequada en una situació pot no ser-ho en una altra.

AFRONTAMENT I SEGURETAT

Les estratègies d'afrontament ajuden els infants a fer front al risc. Quan aprenen les estratègies més adequades a cada situació de perill i a la capacitat de resposta, estan més segurs i se senten més segurs.

LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT DIU...

Els infants tenen dret que es prenguen mesures educatives a fi de garantir-los protecció.

© UNICEF/UNI121132/Dormino

El poder educatiu del conte

Per a ajudar els alumnes a protegir-se davant dels perills i animar-los a ajudar els altres, és important poder fer-ho de manera que els aportem seguretat i puguem desenvolupar la percepció de control i d'autoeficàcia.

Els contes permeten als infants identificar-se amb les dificultats i les emocions dels protagonistes i els protegeixen de l'impacte emocional de les històries reals. L'ús de la fantasia ens permet tractar qüestions delicades que no podríem abordar si haguérem de recórrer a històries reals o notícies.

Descobrix a la pàgina 18 més coses sobre com es pot parlar amb infants de fets tràgics.

Per què hi ha arbres que conserven les fulles a l'hivern?

Este conte popular sobre per què hi ha arbres que perden les fulles a la tardor ens pot servir per a parlar de l'acollida. Per què a vegades no ajudem els altres? Per què hem d'ajudar-los? Què senten els personatges? A qui ens volem assemblejar? Descarrega-te'l des d'ací: www.unicef.es/educa

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

A mesura que els alumnes d'educació primària evolucionen en les capacitats cognitives, socials i de raonament ètic, es pot tractar esta temàtica d'una manera més rica i complexa que els permeta avançar en la **competència ciutadana i social**. És el moment de tocar qüestions socials, històriques i normatives, en harmonia amb el coneixement progressiu que tenen els infants del món i de la societat com a sistema. A més, podem estimular el comportament cooperatiu i reforçar les actituds i les conductes de **participació, respecte mutu i tolerància**. Un aspecte fonamental que cal tindre en compte és el treball a l'aula d'actituds **d'empatia i respecte**, que a vegades poden quedar en un segon pla i que són fonamentals per a integrar emocionalment el coneixement que és possible abastar en esta etapa educativa.

IDEES PER A LA REFLEXIÓ

- El món funciona com un sistema complex: les coses que passen tenen causes i conseqüències i poden estar relacionades amb fets aparentment llunyans.
- Les persones formem part de la xarxa de relacions del món i tenim influència sobre les coses que ocorren.
- Cooperant amb altres persones posem les bases d'un món més just.
- Tots els infants podem tindre problemes en un moment donat i, independentment de les circumstàncies, tenim dret a rebre ajuda.
- Tenim la responsabilitat de donar la benvinguda a altres persones tal com ens agradaria que ens passara si estiguérem al seu lloc.

Empatia i solidaritat

Sovint es confon la veritable empatia ("què faria jo si fóra eixa altra persona") amb una visió més limitada basada en el pensament "què faria jo si em passara això". Tot i que és natural que els infants més menuts encara no es puguin posar al lloc d'una altra persona, és essencial adquirir esta competència abans de l'adolescència. Entendre altres persones, les seues motivacions i conductes, encara que no es compartisquen, és fonamental per a desenvolupar altres competències socials i poder créixer en un entorn complex, multicultural i canviant. Et proposem la guia següent per a poder interpretar, des d'un punt de vista empàtic, els casos reals d'altres infants i les circumstàncies en què es mouen.

Històries de vida

Et proposem una sèrie de vídeos d'animació que mostren les històries reals de dos xiquets i una xiqueta que hagueren d'anar-se'n del seu país per culpa de la violència o el conflicte. Com podríem donar un final feliç a estes històries? La guia de l'activitat pot descarregar-la d'ací: www.unicef.es/educa

CONCEPTES CLAU

• identitat	• acollida
• família	• protecció
• cooperació	• diferència
• interdependència	• convivència
• refugi	• equitat
• migració	

QUÈ DIU I FA?

Com es comporta?
Què podem veure?
Quin aspecte té?

QUÈ PENSA I QUÈ SENT?

Què li interessa?
Què el preocupa?
A què aspira?

Què diuen els altres sobre ell o ella?
Què l'afecta?
Què veu en els mitjans de comunicació?

Com és, el seu entorn?
Quina classe de família té?
Quines amistats té?

QUÈ EL FRUSTRA?

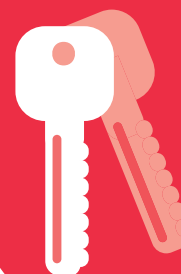
De què te por?
Quins obstacles troba?
Quines inseguretats té?

QUÈ EL MOTIVA?

Què li agradaria fer?
Què necessita?
Quins somnis té?

EMPATIA

L'empatia és la clau que ens permet entendre els sentiments, les motivacions i les accions d'altres persones. Algunes preguntes ens poden ajudar a posar-nos al seu lloc.

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Quan arriba a l'adolescència, el nostre alumnat no tan sols té coses a dir, sinó que sent que també té coses a fer enfront de la situació d'altres xics i xiques que han eixit del seu país i no troben acollida. A l'escola podem fomentar competències cíviques i de transformació social basant-nos en la participació com a eina per a reforçar la capacitat d'impulsar canvis positius en l'entorn.

IDEES PER A LA REFLEXIÓ

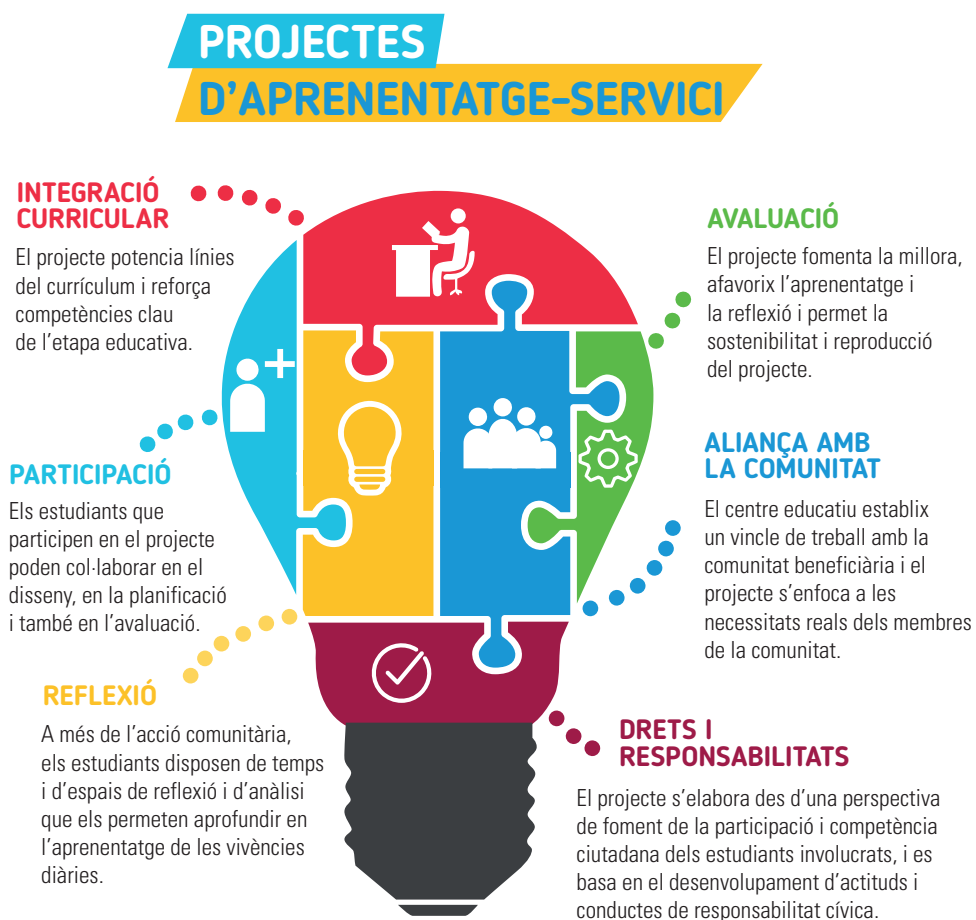
- Els problemes mundials influïxen en la nostra vida i tenim un paper en la solució d'estos problemes: cal descobrir com podem orientar les nostres capacitats a fi d'actuar en la millora de l'entorn.
- Les qüestions migratòries, d'asil i refugi, com molts altres problemes als quals ens enfrontem, són ambigus, complexos i contradictoris. Cal abordar-los des de diverses perspectives, integrar els punts de vista d'altres persones i treballar-los en equip.
- Hem de tindre en compte les relacions entre diversos aspectes d'un problema: a més de tractar-lo d'una manera lògica o racional, cal considerar-ne els aspectes legals, tècnics, culturals, polítics, emocionals...
- Les persones prenem decisions dins d'un context cultural que va canviant en el temps i en l'espai.
- Els drets de la infància són universals: hem de trobar formes de garantir-ne el compliment, tot i les circumstàncies canviants, les tensions socials, les barreres materials, l'ambigüitat i els buits legals.

CONCEPTES CLAU

- refugi
- migració
- solidaritat
- inclusió
- drets
- justícia social
- interdependència
- convivència
- equitat
- participació

Aprentatge-servici

Et proposem que comboïes els alumnes a dissenyar projectes que contribuïsqen a donar una millor acollida a la població migrant i refugiada a la vostra comunitat. Els projectes d'aprenentatge i servei són una oportunitat per a implicar el centre educatiu en qüestions importants per a la comunitat.

Creativitat i “emprenedoria”

L'emprenedoria social és una altra línia d'acció que es pot treballar en secundària i batxillerat, com també en formació professional (dins del mòdul Empresa i iniciativa emprenedora). L'economia social, l'emprenedoria inclusiva i els moviments cooperatius són àrees de treball que permeten orientar la creativitat, els coneixements i les competències dels estudiants al servei de projectes que aporten un benefici social a la nostra comunitat o a altres llocs del món. Estos projectes, que es poden desenvolupar en diverses assignatures o d'una manera multidisciplinària, poden motivar els alumnes cap a formacions acadèmiques i professionals amb un component d'innovació social.

Més que paraules

L'ús que fem del llenguatge defineix la realitat i la manera com tenim de veure el món i els altres. Què hi ha darrere de les paraules refugiat i migrant? D'on vénen? Què volen dir? Com les fem servir? T'animem a convertir la classe de llengua durant un dia en un espai de reflexió sobre el llenguatge, l'ús de la llengua i la capacitat que tenim per a aprofitar-la com a eina d'ajuda. La presentació es pot descarregar des d'ací: www.unicef.es/educa

PARTICIPA EN GOTES PER AL NÍGER

Participa en les carreres 2016-2017. Sol·licita dorsals i organitza una carrera solidària a favor del Níger.

La campanya Gotes per al Níger contribuïx a fer que els centres educatius col·laboren amb la tasca de protecció dels drets de la infància al Níger. La mobilització de la comunitat educativa a través de les carreres de gotes i d'altres activitats aconseguixen canvis reals en la vida dels joves nigerians. Gotes per al Níger va començar el curs 2008-2009 i, d'aleshores ençà, ha contribuït a difondre la importància de l'aigua com un dret humà bàsic i la relació que té amb la supervivència infantil. A través d'esta campanya, alumnes de totes les edats han pogut conèixer una mica més el Níger i aportar el seu gra de sorra, en forma de gotes, per a col·laborar amb la tasca d'UNICEF en este país africà. Més informació i recursos: www.unicef.es/educa

Assolit!

Més de **100.000** participants en el curs 2015-2016
Objectiu: **50** escoles dotades d'aigua i sanejament

L'aigua, la higiene i el sanejament són elements clau per al compliment efectiu de diversos drets de la infància.

AIGUA

EDUCACIÓ

NUTRICIÓ

GOTES QUE ES TRANSFORMEN EN DRETS

SALUT

L'aigua pot ser un vehicle de transmissió de malalties infeccioses greus, com ara la pólio i el còlera, i també de diverses classes de paràsits.

La manca d'instal·lacions d'aigua i sanejament als centres educatius és una causa important d'absentisme i d'abandonament escolar. A més, sovint hi ha infants que no van a escola per malalties relacionades amb la manca d'higiene i d'aigua potable, i això els impedeix portar un ritme d'aprenentatge adequat.

Les malalties diarreiques causades per la mala qualitat de l'aigua empitjoren la salut dels infants i sovint els provoquen episodis de desnutrició aguda que posen en perill la vida o la possibilitat de tindre un desenvolupament físic adequat.

“L’educació és l’única cosa que no ens poden llevar”

El Níger s’enfronta actualment a una doble crisi de desplaçats interns i de refugiats a conseqüència de la sequera, d’una banda, i del terrorisme, de l’altra. El Níger acull refugiats dels països veïns i afronta un èxode creixent des de les zones rurals cap a la capital i, fins i tot, en assentaments situats prop de la principal carretera del país on, tot i que les possibilitats de desenvolupament són quasi nul·les, les famílies desplaçades se senten més segures que en altres zones sotmeses als atacs de Boko Haram.

UNICEF actua al Níger des de l’any 1982 promocionant i defensant els drets de la infància al país a través de la cooperació per al desenvolupament i l’acció humanitària. UNICEF, dins de l’acció d’emergència i ajuda humanitària al país, treballa perquè els infants refugiats i desplaçats interns puguin gaudir dels seus drets, entre els quals hi ha l’educació. Encara que siga en una tenda de campanya!

© UNICEF/UN016155/Cherkaoui

Refugiada, però no derrotada

Mariam, de 14 anys, va sobreviure a tres atacs de Boko Haram contra el seu poble. Ha buscat refugi al Níger i, com a voluntària, ajuda adolescents que, igual que ella, han hagut de fugir. “M’identifique amb ells. Quan conten casos d’abús infantil o de matrimoni precoç, m’assegure que siguin atesos”. És un exemple per seguir!

DESCOBRIX EL SUPERPODER DE LA SOLIDARITAT AMB FREDO FOX

Fredo Fox és un viatger infatigable i li encanta enraonar amb gent de tot el món. En els viatges que fa amb UNICEF descobreix moltes coses sobre la solidaritat i la cooperació per al desenvolupament i, quan torna a casa, li agrada compartir les coses que ha après amb infants de totes les edats.

Com que és un reporter intrèpid, pensa que és important viatjar, a pesar dels perills, la distància i les dificultats, a fi de parlar en persona amb els infants i amb els adults que els ajuden a aconseguir els seus drets. Tots tenen alguna cosa important a dir sobre els drets de la infància!

En la nova temporada de Siempre hay que ayudar, Fredo ens acosta a la realitat de la infància que defensa els seus drets caminant cada dia fins a l'escola, expressant-se a través de la música, jugant per la pau o vivint les tradicions del seu poble.

Fredo viu moltes aventures, aprèn paraules en altres idiomes, observa què mengen els xiquets de bolquers, aprèn jocs que ajuden a construir la pau, troba

Vols que Fredo Fox visite la teua escola?

Vols que Fredo visite l'escola, xarre amb vosaltres i vos descobrisca de forma divertida coses sobre els drets de la infància? Parlarem de solidaritat, de drets i de com podem actuar com a ciutadans globals perquè tots visquem en un món millor.

Una trobada que promou la participació infantil a través de vídeos, jocs, teatre i qüestions que animen a la reflexió. Este curs fes un lloc a classe per a Fredo!
www.unicef.es/educa

tresors, parla amb personalitats que s'han convertit en ambaixadors de bona voluntat d'UNICEF i convida xiquets i xiquetes a convertir-se en **superagents dels drets de la infància**.

Tot això, contat d'una manera divertida perquè els més joves són els protagonistes d'esta sèrie: Fredo els pregunta per les seues experiències, com pensen i com se senten. Els vídeos van acompanyats d'una fitxa didàctica que anima a parlar a l'aula sobre els drets de la infància, sobre els objectius de desenvolupament sostenible i sobre el paper que cada persona té com a part de la ciutadania global per a buscar solucions i comprometre's per un món millor.

Més informació: www.unicef.es/educa

LA EDUCACIÓ EN DRETS DE LA INFÀNCIA

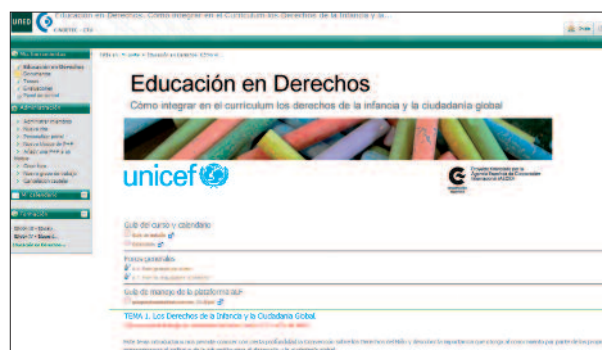
Una escola en drets...

- Ajuda els alumnes a entendre els seus drets, a posar-los en pràctica, a respectar els dels altres, a defensar-los i fomentar-los.
- Contribuïx a reforçar un clima de respecte i participació que involucre activament totes les activitats del centre.
- Col·labora amb l'entorn pròxim del centre –les institucions, el barri, el municipi– a fi d'assolir un àmbit de protecció de la infància per als estudiants, dins i fora de l'escola.
- Construïx una comunitat educativa activa i solidària, orientada al màxim desenvolupament de la infància al centre educatiu i arreu del món.

L'AUTOAVALUACIÓ

Un primer pas cap a una escola en drets

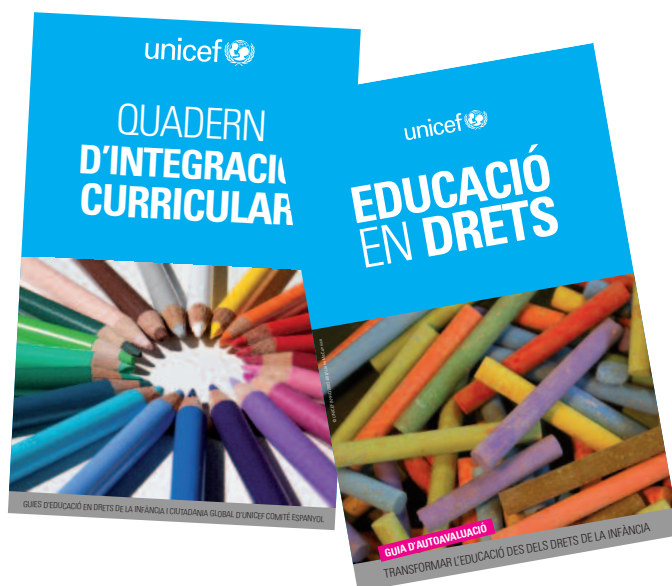
Una escola compromesa amb els drets de la infància és un objectiu assolible. Però posar fil a l'agulla pot parèixer difícil. L'eina inicial d'autoavaluació permet analitzar des de diversos punts de vista la forma com integreu els drets de la infància al vostre centre educatiu. A més a més, l'informe de resultats que crea l'autoavaluació vos permetrà consolidar propostes de millora i elaborar un pla d'acció. Comença el procés d'autoavaluació des d'ací: www.unicef.es/educa

FORMACIÓ

El curs per a professorat "Educació en drets" es realitza al llarg de l'any en col·laboració amb diverses universitats. El curs es fa en línia, té el reconeixement oficial de tres crèdits de formació permanent del professorat i equival a 75 hores lectives. Seguiu-nos al Twitter o al Facebook si no et vols perdre la pròxima convocatòria del curs:

GUIES

per al professorat

Ja s'han publicat dos guies per a orientar docents i equips directius de centre en la integració dels drets de la infància:

- Guia d'autoavaluació
- Guia d'integració curricular

Les teniu disponibles ací:

www.unicef.es/educa

BENEFICIS DE L'EDUCACIÓ EN DRETS D'INFÀNCIA

Per als infants i adolescents

- El coneixement dels seus drets els permet protegir-los.
- Desenvolupen actituds i valors que construeixen la competència democràtica i ciutadana.
- Es capaciten per a actuar positivament en la millora de l'entorn.

Per a docents i centres educatius

- Pedagogia innovadora, interactiva i centrada en l'estudiant.
- Suport al desenvolupament del pensament crític, la resolució de conflictes i l'empatia.
- Impuls de la millora del clima escolar a través d'una cultura basada en el respecte i els drets.

Per a famílies i comunitats locals

- Participen del coneixement més ampli dels infants sobre drets i qüestions globals.
- Es beneficien dels avenços comunicatius i actitudinals dels infants.
- Es beneficien de les iniciatives comunitàries posades en pràctica per iniciativa juvenil.

Per a governs i institucions

- Contribuïx a assolir compromisos en matèria de drets humans.
- Proporciona un marc sòlid per a enllaçar diversos enfocaments de millores educatives i curriculars.
- Contribuïx als esforços per a millorar la qualitat de l'educació.

DUBTES?

Per a qualsevol aclariment en el procés d'implementació d'un enfocament d'educació en drets en el PEC o per a sol·licitar gratuïtament la *Guia d'autoavaluació* en paper, adreceu-vos a: educacion@unicef.es

PASSAPORT D'HUMANITAT

ELS DRETS DELS INFANTS MIGRANTS I REFUGIATS

© UNICEF

Malak, 7 anys:

“L’aigua omplia l'embarcació fins als genolls. Jo, asseguda a la falda d'un home, no deixava de pensar en la mare, perquè l'esquena li feia molt de mal. Tenia por que l'embarcació es partira per la meitat, que s'afonara i que ens ofegàrem tots. Jo patia per ma mare; i ma mare patia per mi”.

UN CAMÍ PLE DE PERILLS PER A LA INFÀNCIA

Seixanta-cinc milions de xiquets, xiquetes i adolescents en ruta arreu del món. Fugen de conflictes armats, de la pobresa o de desastres climàtics, busquen un lloc que puguin anomenar llar i una vida millor. Es troben entre les persones més vulnerables del planeta: són els infants de la frontera.

No és probable que esta xifra baixi amb el temps. Tampoc no és probable que estos infants aconseguisquen gaudir dels seus drets sense un esforç addicional de tota la societat i les institucions. Ens enfrontem a un dels reptes més grans de la nostra època.

Els infants i les dones migrants, de manera especial quan viatgen sense documentació, són vulnerables al tràfic, a l'abús i a l'explotació. Als països de trànsit i de destinació, els migrants i les seues famílies sovint es convertixen en víctimes de la discriminació, la pobresa i la marginació social.

UNICEF actua sobre el terreny a fi de garantir que els programes i les polítiques en resposta a esta crisi situen els drets i les necessitats de tots els infants en primer lloc. També treballa per a ampliar l'assistència humanitària necessària en les rutes de refugiats, incloent-hi la provisió d'aigua i aliments apropiats a cada edat i, també, l'establiment d'espais acollidors on els infants poden jugar i rebre ajuda psicosocial, i on les dones poden descansar i tindre cura dels nadons.

A més, UNICEF continua treballant als llocs on es desencadenen les causes d'este èxode: encara hi ha milions de persones afectades en situacions de conflicte, desarrelament, pobresa i subdesenvolupament. UNICEF manté el compromís i l'esforç per a avançar en la prestació de solucions d'ajuda humanitària i desenvolupament sostenible allà on la infància més ho necessita.

En esta situació, els infants són els més vulnerables. N'hi ha molts que viatgen amb la família, mentre que d'altres ho fan pel seu compte. Tots estos infants tenen necessitat de protecció i mereixen els drets que garantix la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

TRACTAR LA TRAGÈDIA AMB UN ENFOCAMENT DE PROTECCIÓ

La situació de milions d'infants que es mouen arreu del món en cerca de llar és, més que dramàtica, tràgica. Per al nostre alumnat, que s'enfronta a esta qüestió a través dels mitjans de comunicació, de converses al carrer o de campanyes de suport, conèixer els detalls del desarrelament d'estos infants pot ser molt pertorbador. Evitar els efectes negatius del coneixement d'esta realitat i transformar els sentiments inicials en una motivació a fi d'entendre els altres i ajudar-los són responsabilitats nostres com a educadors. Els educadors i la família podem ajudar els més joves a fer front i donar sentit a les tragèdies que ocorren en el món que els envolta.

© UNICEF/UN05568/Georgiev

• **Valida els seus sentiments:** permet que expressen el que senten perquè sàpien que és natural sentir tristesa, ira, por i altres emocions en resposta a la violència i la injustícia. Ajuda'ls a adquirir habilitats perquè puguin fer front a les seues emocions i assegura't que entenen que estan segurs a casa, a l'escola o en la comunitat.

• **En primer lloc, escolta:** demana'ls que conten què saben sobre el que està passant, en lloc de fer suposicions sobre el nivell de comprensió. Anima'ls a fer preguntes, escolta'ls obertament i pren seriosament les seues preguntes.

• **Respon amb franquesa:** respon als infants d'acord amb les preguntes que et fan i el que et diguen que volen saber. Quan respongues, tin en compte l'edat de l'infant i procura que la resposta siga calmada, clara, concreta i directa. Permet que sàpien que no tens respostes a totes les preguntes i aprofita la teua "ignorància" com una oportunitat per a buscar respostes junts. També és bo que els infants i adolescents entenguin que algunes preguntes no tenen resposta: quan es produïx violència sense trellat, o quan la gent fa coses roïnes, és tan confús per als infants com per als adults.

• **Fomenta la no-violència:** posa èmfasi en el fet que la violència no és mai una solució, i que el desig de venjança i de represàlia no són emocions constructives. Parla amb els joves sobre alternatives no violentes per a respondre a la violència i, també, sobre la manera de resoldre problemes de manera pacífica.

• **Evita les imatges violentes i dramàtiques:** no aprofundisques en la tragèdia i mantén els infants (especialment els més menuts) allunyats de la repetició d'imatges i d'històries pertorbadores que es mostren en els mitjans de comunicació. Encamina'ls cap a històries i imatges que mostren la solidaritat i el suport de la gran majoria de persones del món. Permet que participen en mostres de solidaritat perquè puguin sentir que estan entre les persones que s'esforcen per millorar les coses.

• **Actua de filtre amb els mitjans de comunicació:** a més de limitar l'exposició dels infants als mitjans, mira d'acompanyar-los davant de la informació mediàtica. Veure, escoltar i comentar junts l'actualitat els ajuda a donar sentit a missatges complexos i dispers, reforça l'alfabetització en mitjans i la capacitat de pensament crític.

• **Centra't en les coses importants:** en lloc d'insistir en els aspectes sensacionalistes de la història, fomenta l'aprenentatge sobre els problemes subjacents, de manera que puguin entendre el món d'una manera més profunda i matisada.

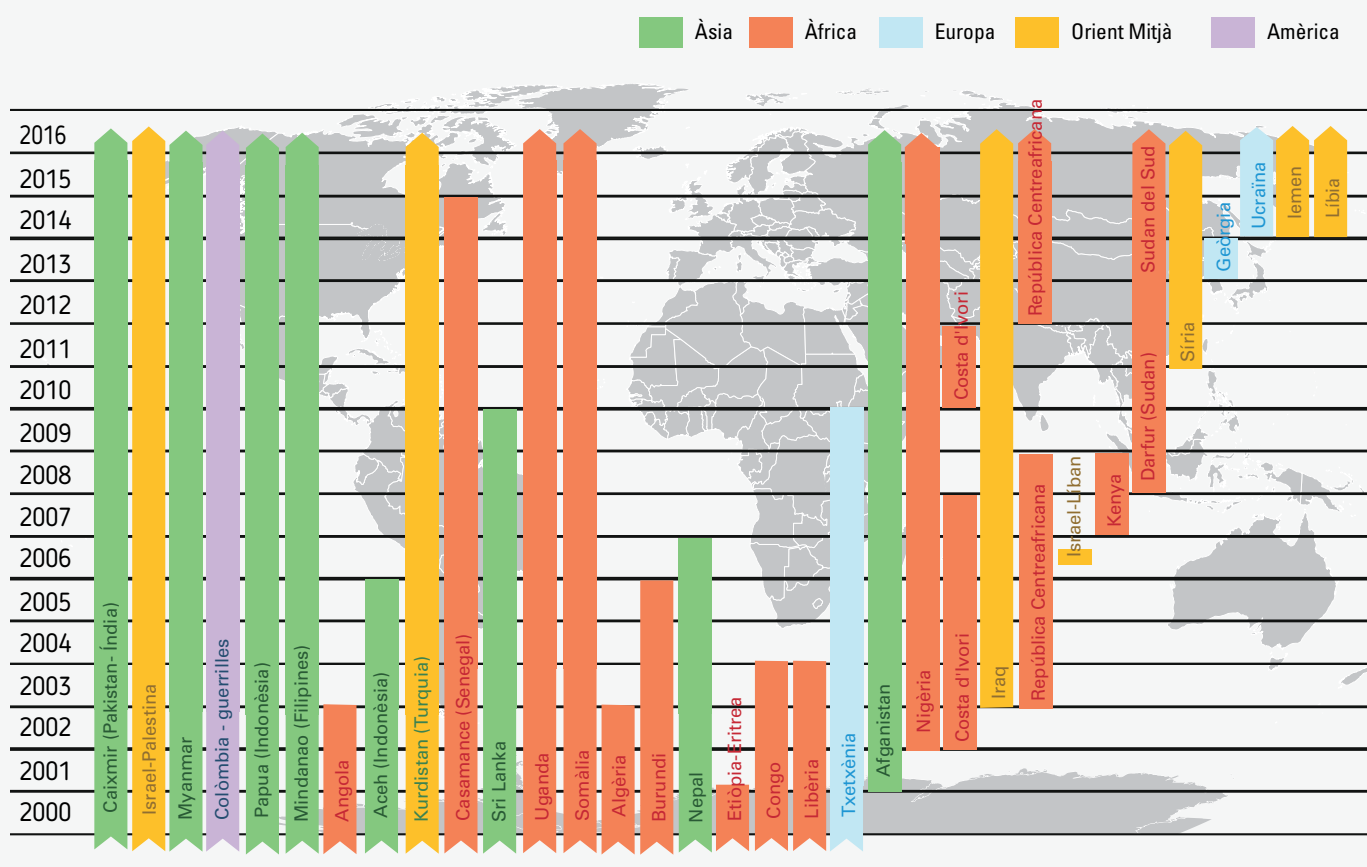

• **Contraresta el prejudici i l'odi:** vé's alerta de no perpetuar estereotips quan parles de fets que involucren diversos grups culturals, religiosos o persones d'altres indrets. Desvela les informacions esbiaixades que apareixen als mitjans de comunicació perquè les puguin identificar i reforça les habilitats dels infants per a respondre a la intolerància d'una manera informada. Posa èmfasi en el fet que el prejudici i la discriminació són negatius i proposa formes de contrarestar-los.

Adaptat de "How to Talk with Children in the Aftermath of Violence," d'UNICEF US Fund.

CONFLICTES DEL MIL·LENNI

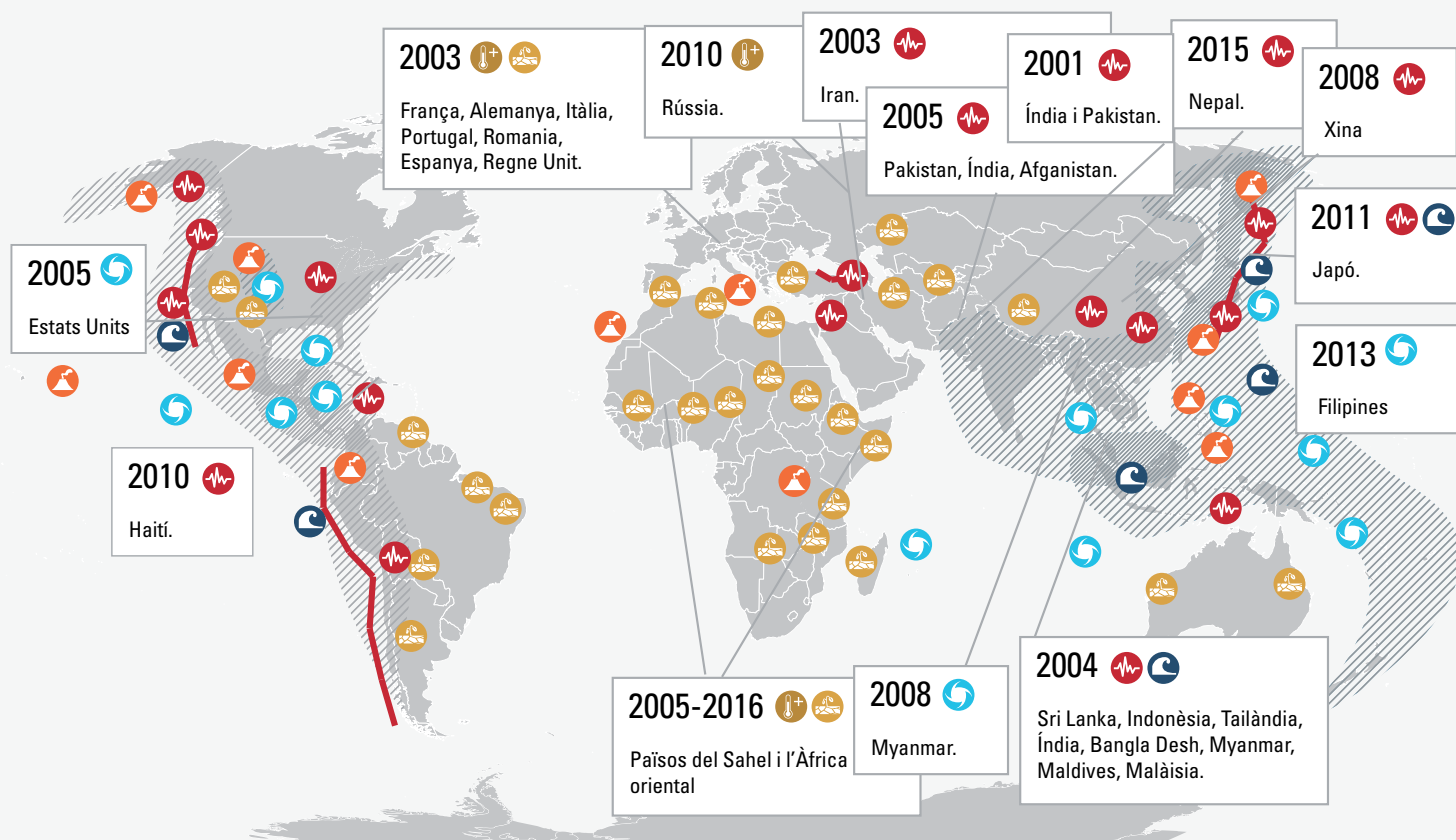
Quantes guerres han esclatat des de principi de segle? Dos o tres ja serien massa guerres. La realitat que mostra este gràfic és esborronadora. Darrere de cadascun d'estos conflictes hi ha famílies que han perdut casa i gent estimada i que s'han vist obligades a fugir. El gràfic es pot descarregar des d'ací: www.unicef.es/educa

Quan va començar el segle XXI, ja feia anys que diverses guerres assolaven la vida de milers de persones. En les primeres dècades d'este mil·lenni les coses no han millorat i diversos conflictes armats, insurreccions, guerrilles i crisis diplomàtiques arruïnen la vida de milions d'infants, ja que els roben casa, família, drets i la mateixa infància. En el gràfic següent pots veure alguns dels conflictes d'este segle. N'hi ha que són més coneguts que d'altres.

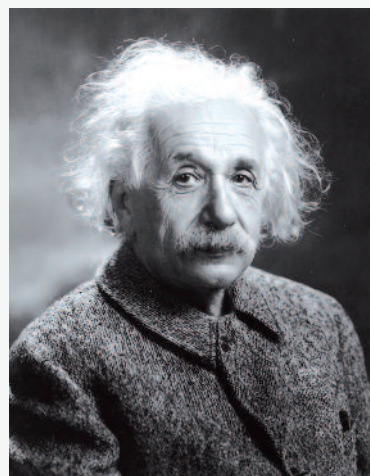
DESASTRES NATURALS I ZONES DE RISC

Els terratrèmols, els incendis, les inundacions i la sequera poden destruir els mitjans de vida d'una família i obligar que els membres abandonen cases i pertinences a fi d'establir-se en un altre lloc. Estes són les emergències naturals que han produït un nombre més elevat d'afectats des de principi de segle. El mapa es pot descarregar des d'ací: www.unicef.es/educa

Des que va començar el segle XXI, un seguit de desastres naturals han afectat diverses zones del planeta i han provocat milions de víctimes, persones sense casa, desplaçades i refugiades, a més d'enormes danys econòmics i mediambientals. Els quadres indiquen els desastres d'este segle que han tingut un impacte més gran, mentre que les icones i les línies indiquen les zones del planeta amb més risc de patir un desastre natural.

⚡️ Terratrèmol 🌊 Tsunami 🌀 Ciclò, tifó, huracà 🌋 Volcà ☀️ Onada de calor ☀️ Sequera

EREN REFUGIATS

Grans autors, científics i polítics han sigut migrants o refugiats. N'hi ha que se'n van anar del país perquè no podien desenvolupar les seues idees on vivien, d'altres perquè els perseguien per la faena, per qüestions d'ideologia o perquè fugien de la guerra i la pobresa. Com seria ara el món si s'hagueren quedat al seu país d'origen?

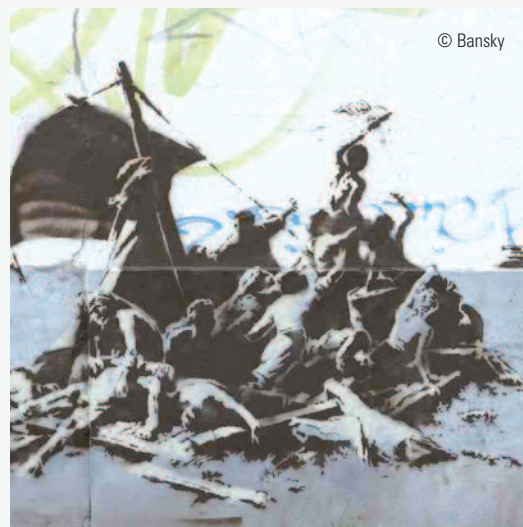
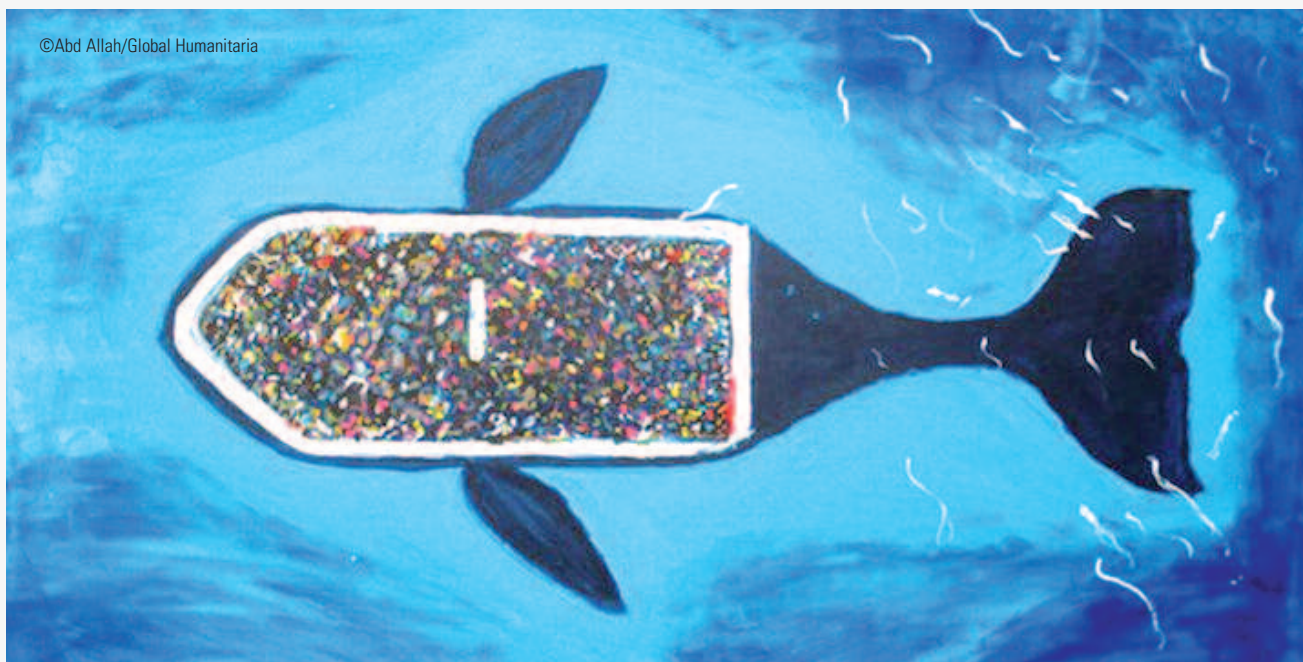
PARAULES QUE IMPORTEN

Desconèixer la terminologia relacionada amb una certa qüestió a vegades ens impeditx entendre-la adequadament i fa que ens n'allunyem. El glossari de termes sobre migració i refugi es pot descarregar des d'ací: www.unicef.es/educa

reassentament
apàtrida
emigració
frontera
nacionalitat
desplaçats
passaport
refugiat
fuga de cervells
naturalització
xenofòbia

ART QUE AJUDA I QUE CURA

Artistes de tot el món han intentat provocar una reflexió sobre la situació de les persones refugiades i migrants: pintura, escultura, vídeo, ball, intervencions urbanes... La rellevància d'algunes d'estes obres ha servit per a captar l'atenció del públic i reforçar campanyes de suport i d'acollida. De la mateixa manera, molts infants que viuen en centres de refugiats o d'acollida se servixen de l'expressió artística per a sobreposar-se emocionalment. **Anima els alumnes a trobar formes d'expressió que donen suport a la infància refugiada.**

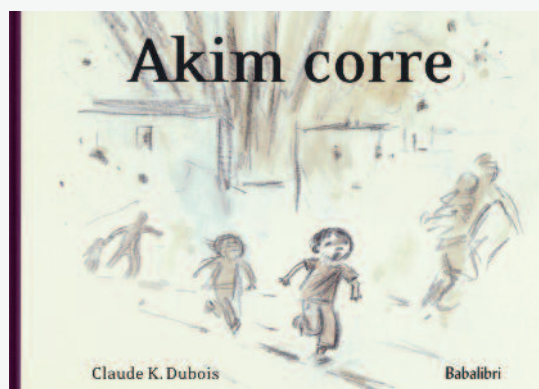
EL PODER DE LA NARRATIVA INFANTIL I JUVENIL

Diversos llibres de literatura infantil i juvenil tracten qüestions de migració, refugi, acollida, desarrelament... de manera que puguem entendre el punt de vista dels infants que han d'abandonar el seu país. Heus-ne a continuació uns quants exemples:

#01

#02

#03

#04

#05

#06

- #01. *De quan Hitler va robar el conill rosa* (Judith Kerr). #02. *Akim corre* (Claude K. Dubois).
 #03. *En el mar hi ha cocodrils* (Fabio Geda). #04. *Migrar* (José Manuel Mateo/Javier Martínez Pedro).
 #05. *El diario de las cajas de fósforos* (Paul Fleischman). #06. *Em dic Yoon* (Helen Recorvits).

DADES

L'estudi de les dades, de les xifres i de les tendències relacionades amb els refugiats ens ajuda a entendre més bé la situació mundial. A continuació s'indiquen unes quantes webs on es poden trobar estes dades:

- Dades històriques sobre refugiats (ACNUR): <https://data.unhcr.org/dataviz/>
- Població refugiada per país d'asil (Banc Mundial): <http://data.worldbank.org/indicator/SM.POPREFG>
- The Refugee Project: <http://www.therefugeeproject.org/>
- Base de dades mundial sobre migracions (ONU): <https://esa.un.org/unmigration/>
- Estadístiques sobre migració internacional (MPI): <http://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/international-migration-statistics>
- Estadístiques sobre migració (Eurostat): http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I MOVIMENTS DEMOGRÀFICS

OBJECTIUS MUNDIALS
de Desenvolupament Sostenible

Tot i que no hi ha un objectiu de desenvolupament sostenible dedicat de manera específica a les migracions, al desplaçament i als refugiats, esta és una qüestió present en l'agenda de desenvolupament sostenible. No s'assoliran els objectius de desenvolupament proposats per al 2030 si el món no aborda les realitats personals, econòmiques, socials i de drets humans que hi ha darrere de les xifres demogràfiques i de moviments de població d'este segle. Com volem que siga el món l'any 2030? Què podem fer per aconseguir-ho? Descobrix més coses sobre els objectius de desenvolupament sostenible a www.unicef.es/educa

MIGRACIÓ, REFUGI I ACOLLIDA AMB UN ENFOCAMENT D'EPD

Els cinc conceptes clau de l'educació per al desenvolupament (EPD) ens permeten abordar esta qüestió des de diversos punts de vista. Et proposem unes quantes preguntes per a la reflexió.

JUSTÍCIA SOCIAL

- Quines desigualtats i injustícies espanten algunes persones a canviar de país?
- Els nostres drets humans canvien quan viatgem a un altre lloc?
- Es respecten els drets dels infants quan emigren?
- Les injustícies són inevitables? Com es poden evitar?

IMATGES I PERCEPCIONS

- Quina imatge tenim de les persones que emigren?
- Fem distincions entre migrants i refugiats segons el país o la classe social?
- Quins estereotips hi ha en la nostra societat sobre les persones d'altres països? Són reals?

INTERDEPENDÈNCIA

- Com ens afecta el que passa en altres parts del món?
- Quines implicacions mundials poden tenir els problemes locals?
- Les relacions entre països són equitatives?
- És realista pensar que el que passe en altres llocs no pot afectar-nos?

CANVI I FUTUR

- Partint de la situació actual, què s'hi pot fer?
- Quines són les necessitats més urgents?
- Quins futurs alternatius se t'acuden segons les decisions que es prenguen?
- Què podem triar fer des del nostre entorn i la nostra situació actual?

RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

- Consideres que totes les persones i grups socials estan d'acord sobre com cal abordar la migració i l'acollida de refugiats?
- Quins conflictes d'interessos creus que hi ha en esta situació?
- Creus que es pot arribar a acords que beneficien a tothom? Com ho faries?

Edició:

UNICEF Comitè Espanyol
www.unicef.es/educa

Disseny gràfic: Rex Media SL

Adaptació valenciana: Rafel Moreno

ISBN: 978-84-942273-3-2

Il·lustracions basades en originals de Freepik.com

Icones i logotip dels ODS: Trollbäck+Company / Project Everyone

El material educatiu, els recursos i les activitats sobre drets d'infància, desenvolupament sostenible i ciutadania global formen part del quefer en educació en drets i ciutadania global d'UNICEF Comitè Espanyol, publicats abans sota la marca Enredate i al web www.enredate.org. Els juís i les opinions expressats no representen necessàriament el punt de vista d'UNICEF.

Els mapes d'esta publicació són aproximats i no estan fets a escala. No reflectixen la posició d'UNICEF sobre la situació legal de cap zona o país, ni sobre la delimitació de fronteres.

Esta publicació forma part d'un projecte finançat per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID). El contingut d'esta publicació no reflectix necessàriament l'opinió de l'AECID.

UNICEF promou els drets i el benestar de tots els infants en totes les accions que du a terme. Actuem, juntament amb els nostres aliats, en 190 països i territoris a fi de transformar este compromís en accions pràctiques; centrem els esforços a arribar especialment als infants més vulnerables i exclosos en benefici de tots els infants, siguen on siguen.

Publicació creada sota una llicència Creative Commons de reconeixement: no comercial i sense obra derivada 4.0 internacional, excepte per als continguts en què s'indica un altre tipus de llicència.

OBJECTIUS MUNDIALS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

FINANÇAMENT:

COL·LABORACIÓ:

unicef.es/educa

